

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษา

ธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใช้ในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมที่สำคัญ ๆ รวมถึงอิทธิพลต่อบุคคลธรรมดาและกิจการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก จึงทำให้เป็นที่สนใจและคำนึงถึงกันอย่างกว้างขวางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักลงทุน เจ้าหนี้ ลูกค้า พนักงาน และผู้ที่สนใจ ดังนั้นการวิเคราะห์คุณภาพกำไร เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นว่า กำไรที่น่าเสนอออกสู่ผู้ที่ใช้งบการเงิน ไม่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดการเข้าใจผิด

การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อพิจารณาคูณภาพกำไรของธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยทำการศึกษาจากรายงานประจำปี รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ตั้งแต่ปี 2546 – 2547 ไตรมาสที่ 1 และไตรมาสที่ 2 ปี 2548 ของธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคจำนวน 4 กลุ่ม เลือกจำนวนกลุ่มละ 1 บริษัท ผู้ศึกษาใช้เกณฑ์ทุนจดทะเบียนมากที่สุดในแต่ละธุรกิจในการเลือกธุรกิจละ 1 บริษัท รวมทั้งเป็นบริษัทที่ส่งงบการเงินแก่ตลาดหลักทรัพย์ และเผยแพร่งบการเงินแก่สาธารณชน โดยบริษัทต้องไม่อยู่ในสถานะล้มละลาย หรือพิทักษ์ทรัพย์ ทั้งสี่กลุ่มบริษัทประกอบด้วย

1. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจถ่านหิน
2. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม
3. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจพลังงาน
4. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของทั้ง 4 บริษัท คือ พิจารณาความถูกต้องของการแสดงมูลค่าจากงบการเงินในส่วนของ รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต งบดุล งบกำไรขาดทุน งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชี ประเมินฝ่ายบริหาร การวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง และการใช้อัตราส่วนทางการเงินจากงบกระแสเงินสด

สรุปผลการศึกษา

เมื่อใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพกำไร สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านหิน กรณีศึกษาบริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)

บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน) เมื่อศึกษารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพบว่า บริษัทได้มีการจัดทำบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป แสดงให้เห็นถึงกำไรที่มีคุณภาพ แต่ทั้งนี้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปรับปรุงมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สิน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสกุลเงินที่ใช้ในการบันทึกบัญชีและการนำเสนองบการเงินของบริษัทที่อยู่ในต่างประเทศ การประเมินผลกระทบนโยบายการบัญชีและการประเมินฝ่ายบริหารบริษัทที่มีลักษณะของนโยบายการบัญชีที่ยืดหลักความระมัดระวังมากเกินไป จากการประมาณค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดลูกหนี้การค้ามีจำนวนที่สูงมาก การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือที่ทางการ รวมถึงการรวมกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายได้จากการดำเนินงานปกติ

เมื่อใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด พบว่าอัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด ทั้งหมดมีความผันผวนมาก เนื่องจากในปี 2546 งบการเงินเฉพาะบริษัทกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีค่าติดลบ แสดงให้เห็นว่าบริษัทขาดสภาพคล่องในการชำระหนี้สิน นำไปลงทุนในสินทรัพย์ และจ่ายเงินปันผล กำไรที่เกิดขึ้นอาจมิได้สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ

2. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิงและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม กรณีศึกษาบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทขนาดใหญ่มีทุนจดทะเบียน 28,500 ล้านบาท บริษัทจึงมีบริษัทย่อย บริษัทร่วม และกิจการร่วมค้าทั้งในประเทศ และต่างประเทศจำนวนมาก

เมื่อศึกษารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข แสดงให้เห็นว่ากำไรของบริษัทมีคุณภาพ แต่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตให้ข้อสังเกต เรื่อง เกณฑ์การจัดทำงบการเงินรวม และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวเลขที่ได้นำเสนอในงบการเงิน และเมื่อพิจารณาร่วมกับการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้อยู่และถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเกิดขึ้นบ่อยครั้ง การโอนกลับกำไรที่เคยรับรู้ไปแล้วในงวดก่อน การตั้งประมาณการค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนที่สูงเกินไป ทั้งหมดส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรทางลบ แต่การเกณฑ์การจัดทำงบการเงินรวมถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือที่ทางการเสนอแนะ ส่งผลกระทบต่อ

คุณภาพกำไรทางบวก การประเมินฝ่ายบริหาร บริษัทประกอบธุรกิจน้ำมัน โดยใช้วิธีต้นทุนเต็มในการคำนวณส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไร - 5

การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด พบว่าอัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย อัตราส่วนคุณภาพกำไร มีอัตราส่วนในระดับที่มีความผันผวนน้อย เนื่องจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทมีค่าเป็นบวกทุกปี

3. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจพลังงาน กรณีศึกษาบริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

บริษัท ผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) งบการเงินเฉพาะบริษัทมีได้มีการแสดงมูลค่าของรายได้จากการขายและบริการต่อเนื่องกันหลายปี แต่ในทางตรงกันข้ามกับบริษัทกลับมีผลกำไรสุทธิทุกปี ซึ่งรายได้ทั้งหมดที่เกิดขึ้นมาจากรายได้อื่น ๆ และเมื่อพิจารณาจากงบกระแสเงินสดก็ชี้ให้เห็นอีกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทมีค่าติดลบเสมอ และต่อเนื่องกันหลายปีทำให้เข้าข่ายกำไรสุทธิของบริษัทไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกันกับค่าขาย รวมทั้งมีความเป็นไปได้ว่ากำไรนั้นไม่ได้เกิดจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง อาจมาจากการทำวิศวกรรมทางการเงิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรทางลบ

บัญชีค่าความนิยมตัดจำหน่าย บริษัทได้ทำการตัดจำหน่ายทั้งจำนวนในปีที่ได้ลงทุนซื้อหุ้นในบริษัทย่อย ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43 เรื่อง การรวมธุรกิจให้ตัดจำหน่ายด้วยระยะเวลาไม่เกิน 20 ปี รวมถึงบริษัทมีได้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอและชัดเจนในบัญชีหนี้สินหมุนเวียนอื่นซึ่งมีจำนวนเงินที่สูง

เมื่อใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดมาทำการวิเคราะห์พบว่า งบการเงินรวมกับงบการเงินเฉพาะบริษัทมีอัตราส่วนทางการเงินที่ผันผวนมาก เนื่องจากงบการเงินเฉพาะบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ติดลบต่อเนื่องหลายปีไม่ไปในทิศทางเดียวกันกับกำไรที่ทางบริษัทได้นำเสนอในงบการเงิน กิจกรรมขาดสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจาก อัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อัตราส่วนผลกระทบต่อค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย คุณภาพกำไร

4. กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ทรัพย์สินบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน)

บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) จากการจากรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ส่งผลต่อคุณภาพกำไรทางบวก บริษัทได้มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอและชัดเจน ได้แก่ บัญชีเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด บัญชีสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนอื่น และบัญชีหนี้สินหมุนเวียนอื่น

ในปี 2547 บัญชีหนี้สินไม่หมุนเวียนมีมูลค่าที่สูงขึ้นเป็น 2 เท่าของปี 2546 ในขณะที่บัญชีหนี้สินหมุนเวียนปี 2547 มียอดลดลงจากปี 2546 จำนวนมากเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าบริษัทอาจมีการถ่ายเทบัญชีหนี้สินหมุนเวียนไปเป็นหนี้สินหมุนเวียน เนื่องจากขาดสภาพคล่องในการชำระหนี้ ซึ่งให้เห็นว่าบริษัทอาจมีปัญหาทางการเงิน

บัญชีค่าความนิยมตัดจำหน่าย ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินระบุรายละเอียดให้บันทึกในบัญชีค่าความนิยมและตัดจำหน่ายภายใน 2 ถึง 27 ปีบริษัทได้ทำการตัดจำหน่ายค่าความนิยมด้วยระยะเวลาที่นานเกินไป ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43 เรื่อง การรวมธุรกิจให้ตัดจำหน่ายด้วยระยะเวลาไม่เกิน 20 ปี

ผลกำไรของบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) แสดงตัวเลขกำไรที่ดี รวมถึงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปในแนวเดียวกันกับกำไรสุทธิ ซึ่งให้เห็นว่าบริษัทมีสภาพคล่องอยู่ในระดับที่ดี อัตราส่วนทางการเงินจากงบกระแสเงินสดมีความผันผวนน้อย จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่ากำไรในอนาคตของบริษัทมีเสถียรภาพ ดังนั้นตัวเลขกำไรของบริษัทที่น่าเสนอผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลตัวเลขกำไรไปใช้ในการตัดสินใจลงทุนได้ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาจากรายการสินทรัพย์ หนี้สินอย่างครบถ้วน รวมถึงการพิจารณาอัตราส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

ข้อค้นพบและข้อสังเกต

1. จากการนำเสนอตัวเลขกำไรของแต่ละบริษัทที่ปรากฏในงบการเงิน ผู้ใช้งบการเงินควรพิจารณาข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องต่อการตัดสินใจที่อาจส่งผลกระทบต่อความผันผวนของตัวเลขกำไรด้วยเช่น ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ของโลก การเมืองการปกครอง เช่นบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมต่างๆ ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันหล่อลื่น ก๊าซหุงต้ม ก๊าซธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับผลกระทบในด้านราคาจากปัจจัยของภาวะเศรษฐกิจโลก ถือเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้การเปลี่ยนแปลงด้านราคามีความผันผวนในสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้น

จำนวนมากจากผลกระทบด้านราคาที่สูงขึ้นภาวะเศรษฐกิจโลก ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในบัญชีรายได้จากการขายและบริการ บัญชีกำไรสุทธิของบริษัทในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินควรทำความเข้าใจในตัวเลขกำไรที่บริษัทนำเสนอว่า เป็นกำไรที่แท้จริงและสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานตามปกติได้หรือไม่

2. จากการศึกษาการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภค พบว่า กำไรของกลุ่มบริษัทมีเสถียรภาพ แสดงให้เห็นสภาพคล่องของกลุ่มบริษัท มีแนวโน้ม กำไรสามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดทันต่อการจัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้น หรือชำระหนี้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรในทางบวก ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของภคินี อริยะ ที่ศึกษาเรื่องการ ตกแต่งงบการเงินที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรกรณีศึกษากลุ่มสถาบันการเงิน พบว่าคุณภาพกำไรของกลุ่มสถาบันการเงินที่นำเสนอผ่านทางงบการเงิน เป็นกำไรที่ไม่สามารถสะท้อนกำไรที่แท้จริงได้

ข้อเสนอแนะ

จากข้อสรุปเกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธุรกิจกลุ่มพลังงานและสาธารณูปโภคที่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สาเหตุที่มีผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของบริษัท จากการศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านผู้ใช้งบการเงิน

ผู้ใช้งบการเงิน ผู้ลงทุน ผู้ถือหุ้นควรมีความเข้าใจถึงคุณภาพกำไรที่บริษัทนำเสนอออกมา ในรูปของรายงานประจำปี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจลงทุน และควรศึกษาความรู้ เพิ่มเติมถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 การใช้นโยบายการบัญชีที่ยึดหลักความระมัดระวัง (Conservative)

1.2 มีการตั้งสำรองค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญไว้เป็นจำนวนมากพอ ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับยอดลูกหนี้ที่มีอยู่

1.3 การเปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจน และเพียงพอโดยยึดหลักความสม่ำเสมอ

1.4 รายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสดและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ไม่ควรศึกษาเฉพาะตัวเลขกำไรหรือขาดทุนเท่านั้น เพราะไม่เพียงพอต่อการนำมาเป็นข้อมูลเพื่อ การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ

1.5 การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีให้สอดคล้องกับนโยบายที่ทางการกำหนด หรือมี นโยบายการบัญชีไม่แตกต่างไปจากนโยบายการบัญชีที่ใช้อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน

1.6 การแสดงกำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกันกับค่าขายทางลบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกำไรที่ไม่สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ

1.7 นโยบายการบัญชีที่บริษัทใช้ในการจัดทำบัญชี การจัดทำงบการเงิน

2. ด้านนักบัญชี

2.1 นักบัญชีควรจัดทำบัญชี หรือรายงานทางการเงินให้ถูกต้อง เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ให้ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี

2.2 การจัดทำบัญชีโดยยึดหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ เพื่อป้องกันการทำรายงานทางการเงินที่เป็นเท็จ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved